

Nr 375.

Av herr **Håstad m. fl.**, om *fondering av statens av idrotten härflytande skatteintäkter.*

De flesta idrottsföreningar i landet ha notoriskt att dras med dålig ekonomi. Deras utgifter — för administration, idrottsredskap, utrustning, planavgifter o. s. v. — behöva icke vara stora för att ständig ebb ändock skall råda i kassan. Endast ett relativt fåtal föreningar kunna genom tävlingsarrangemang hålla sig flytande eller skaffa sig överskott; dessa föreningar behöva för övrigt inte alls vara de, som ha de flesta aktiva idrottsmännen eller utöva den största fostrargärningen bland ungdomen. Alldeles särskilt ha de idrottsföreningar, som i sin verksamhet lagt tyngdpunkten på mera friluftsbetonade sportgrenar (skidor, orientering, simning, rodd o. s. v.), små utsikter att på grundval av denna sin verksamhet anordna några publikdragande och inkomstbringande tävlingar. Möjligheterna att finansiera en idrottsförenings verksamhet genom medlemsavgifter äro också begränsade, särskilt för sådana föreningar som verka bland »juniorer», för vilka avgifterna givetvis måste nedsättas. Ändock utföres nästan undantagslöst allt ledararbete i idrottsföreningarna utan någon ersättning; i knappast någon annan folkrörelse har den ideella, entusiastiska uppoffringen så burit upp allt arbete, som när det gäller idrotten. De kroniska penningsvårigheter, som så många idrottsföreningar haft att kämpa mot, ha nödgat dem att söka skaffa pengar på annat sätt, vid sidan om idrotten, t. ex. genom anordnandet av basarer, danser, mässor av olika slag. För idrottsledarna har detta ofta varit en ny pålastning på arbetsbördan, ibland till men för det egentliga ungdomsledararbetet. Även om dessa fester kunna fylla ett naturligt nöjesbehov på orten, ha de dock på sina håll ansetts misskrediterande för idrottsrörelsen, inom vars egentliga mål offentliga nöjestillställningar ej — har man ansett — borde ligga.

Med hänsyn till dessa idrottens stora penningbekymmer och med understrykande av idrottens ovärderliga betydelse för folkets fysiska fostran synes det oss förtjänt av en omprövning, om det i längden kan vara rimligt, att staten lägger fiskaliska synpunkter på idrotten. Sedan 1940 uppbär staten obligatoriskt nöjesskatt på amatöridrott, och vidare tillämpas inkomst- och förmögenhetsskatteförordningen liksom värnsskatteförordningen på idrottsorganisationer och idrottsföreningar, i den mån deras inkomster eller förmögenhet ligga över skattefrihetsgränsen. De medel, som statsverket på dessa

vis får in, minska i ungefär motsvarande grad idrottsrörelsens arbetsmöjligheter eller åtminstone skärpa i motsvarande mån dess penningbekymmer. Visserligen kan det invändas, att staten — med hjälp av tipsmedel, ehuru under kriget med stark reduktion — och det allmänna överhuvud genom understöd åt idrottsorganisationernas administration, genom idrottsplatsbyggen och genom bidrag till andra idrottsbyggnader verksamt bistått idrotten. Men villkoret för att idrottsplatserna och idrottshallarna skola komma till åsyftad användning, d. v. s. bli verkligt frekventerade, är att idrottsföreningarna ha ekonomiska möjligheter att fullfölja sin uppgift och därigenom kunna samla ungdomen. Föreningarna äro dock de, som arbetat fram och bära upp hela den svenska idrotten. På deras förmåga av insatser beror det allra mesta av ungdomsårens fysiska fostran i vårt land.

Ett sätt för staten att bispringa idrottsföreningarna vore att de medel, som statsverket erhåller i form av nöjesskatt och helst också i form av inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnskatt, kanaliseras till en statlig fond, vars syfte skulle vara att lämna idrottsföreningarna anslag för deras verksamhet. Särskilt när det gäller nöjesskatten, borde det vara lätt att finna motiv för fondbildningen. De idrottsevenemang, som lämna de största skatteintäkterna, besökas ju i regel mest av idrottsmän men av idrottsmän, som oftast endast till en ringa del äro inskrivna i den eller de föreningar, som stå såsom arrangörer. Överhuvud taget är det en allmän regel t. ex. i fotboll eller allmän idrott, att de ofta mycket aktiva småföreningarnas medlemmar bilda huvudinslaget i publiken vid de »stora» föreningarnas tävlingar. Såsom generell regel torde också gälla, att de idrottsföreningar, som äro pliktiga att erlägga direkt statsskatt, fått sina inkomster eller sin förmögenhet tack vare publikavgifter, som till stor del härröra från andra än föreningsmedlemmar. Uppsamlingen av nöjesskatte- och eventuellt andra statsskattemedel i en idrottens egen fond skulle alltså tjäna som en utjämning mellan de bättre och sämre ställda idrottsföreningarna och därigenom främja idrottens växande på bredden — för att använda ett inom idrottslivet gärna använt uttryck.

Det har inte varit oss möjligt, trots förfrågan hos olika myndigheter, att ens ungefär få uppgifter om summan av de inkomster, som staten erhåller i form av nöjesskatt på amatöridrott och i form av direkt beskattning av idrottsföreningar och idrottsorganisationer. Uppskattningsvis torde dock talet hålla sig mellan 1 och 1½ miljon kronor, sannolikt med utsikter till en viss stegring, när det publikdragande internationella idrottsumgänget kan komma i gång på nytt efter ett fredsslut. Det kan tyckas, att detta belopp inte blir särdeles stort, om det skall slås ut på tusentals idrottsföreningar landet runt. Skulle man våga räkna med maximisiffran, 1½ miljon kronor, och beräknar man antalet understödskvalificerade föreningar till 5 000, bleve dock den *genomsnittliga* utdelningen 300 kr. per år — ett för många hårt pressade idrottsföreningar säkerligen mycket välkommet tillskott.

Enligt vår uppfattning bör kommunens andel i nöjesskatten lämnas utanför tanken på en fondering. Redan nu efterskänka åtskilliga kommuner nöjesskatten på idrotten, åtminstone för småtävlingar, och andra kommuner fondera densamma för idrottsändamål. Kommunerna böra alltså få frihet att disponera dessa medel på det sätt, som de finna ändamålsenligast. Enahanda gäller om deras intäkter på idrotten i form av kommunalskatt.

Det ligger utom ramen för denna motion att nu lägga fram några närmare planer angående principerna för utdelningen av ev. fondmedel till idrottsföreningarna. Endast så mycket vilja vi framhålla, att understöden böra komma alla slags idrotter till del. Likaså bör garanti skapas för — eventuellt genom anvisningar in natura t. ex. av idrottsredskap — att medlen skola användas för aktiv idrott och ingenting annat. Som organ för utdelningen torde idrottsrörelsens egna riks- och distriktsorganisationer vara självskrivna, givetvis under den kontroll från det allmänna som kan vara behövlig.

Mot det här blott skisserade förslaget kommer måhända den invändningen att resas, att det vore enklare att öka utdelningen ur tipsmedlen, eftersom dessa delvis tas i anspråk för den allmänna budgeten. Härpå vilja vi svara, att storleken av de anslag dels till idrotten och dels till friluftslivets främjande, som utgå av tipsmedel, i framtiden torde bli beroende såväl av det statsfinansiella läget som av behovet av medel för de ändamål, som hittills tillgodosetts med medel ur tipsfonderna. Sannolikt torde dessa senare behov mycket starkt stegras under efterkrigstiden, inte minst därför att byggandet av idrottshallar, folkbad, fritidsanläggningar m. m. då blir ett mycket viktigt led i sysselsättningspolitiken. Till följd av byggnadsstagnationen under kriget ha nämligen kraven på idrotts- och fritidsanläggningar så att säga kumulerats eller förtätats. Detta förhållande måste leda till att tipsmedlen — vilkas storlek dessutom med tiden kan tänkas sjunka — få riklig användning på annat håll och därför knappast kunna räcka till att även lämna idrottsföreningarna en direkt hjälp.

Med hänvisning till ovanstående hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till nästkommande års riksdag om en fondering av statens intäkter på idrotten i form av nöjesskatt och helst även direkt beskattning, ur vilken fond understöd till idrottsföreningarnas och särskilt de mindre idrottsföreningarnas verksamhet årligen skulle beviljas.

Stockholm den 23 januari 1944.

Elis Håstad.

Birger Gezelius.

G. Em. Birke.